

เครือข่ายสวัสดิการชุมชนตำบลนครชุม

ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

เรียบเรียงโดยนางสาวสิริกร บุญสังข์

1. สภาพข้อมูลพื้นฐานของตำบล

เมืองนครชุมเป็นตำบลที่มีอดีตอันยาวนาน นับตั้งแต่สมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไท) ครองราชย์ พ.ศ. 1891 – 1917 ได้สร้างนครชุมขึ้นทางทิศตะวันตกของแม่น้ำปิง ห่างจากที่ว่าการ อำเภอเมืองกำแพงเพชรไปทางทิศเหนือ ประมาณ 10 กม. เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำปิงไหลผ่าน และมี ถนนสายพหลโยธินตัดผ่านตำบล มีจำนวนหมู่บ้าน 13 หมู่บ้าน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 10,323 คน เป็นชาย 5,096 คน เป็นหญิง 5,227 คน เนื่องจากสภาพที่ตั้งของตำบลเป็นแหล่งชุมชนที่มีถนนขนาดสี่เลนส์ตัดผ่านจึงมีลักษณะเป็นชุมชนค้าขาย มีตลาดเป็นศูนย์รวม ชื่อ-ขายสินค้า เรียกว่า ตลาดนครชุม เมื่ออดีต 10-20 ปีที่ผ่านมาตลาดนครชุมมีความคึกคัก มีการขนส่งสินค้าทั้งทางบกและทางน้ำ ทางน้ำอยู่ฝั่งกำแพง เป็นท่าจอดเรือ เป็นจุดรวมส่งสินค้าของชุมชนมีทั้งสินค้าทางการเกษตรและอื่น ๆ ถือว่าเป็นคุณค่าทางการดำเนินชีวิตของคนนครชุม ต่อมามีการขยายถนนและสะพานข้ามถนน ประมาณ ปี 2540 ทำให้รถทัวร์และรถโดยสารสองแถวย้ายไปจอดรับ-ส่งคนในตัวอำเภอทำให้ตลาดเริ่มซบเซา ส่วนชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งห่างจากตัวตำบล ส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก ทำนา, ทำสวน, ค้าขาย เนื่องจากที่ตั้งของตำบลอยู่ใกล้กับแม่น้ำปิงจึงทำให้มีแหล่งน้ำใต้ดินที่ชาวบ้านสามารถนำมาใช้เพื่อการทำนา ทำให้ชาวบ้านสามารถทำนาโดยอาศัยน้ำบาดาลได้ปีละ 2-3 ครั้ง นอกจากการทำนาแล้วยังมีบางส่วนทำไร่อ้อย ซึ่งเป็นการทำไร่อ้อยขนาดใหญ่เป็นร้อยๆไร่ มีทั้งที่เป็นที่ดินของตนเองและที่ดินเช่า และมีอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้ชาวบ้านเป็นกอบเป็นกำคือ การปลูกพริกส่ง บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ การทำสวนส้มส่วนใหญ่ย้ายมาจากจังหวัดปทุมธานีมาขยายพื้นที่การทำสวนส้ม ชาวบ้านนครชุมจริงๆปัจจุบันยังมีไม่มากนัก

2. การก่อเกิด : เครือข่ายสวัสดิการตำบลนครชุม

ฐานประสบการณ์กิจกรรมการเชื่อมโยงกันของชาวบ้านระดับตำบล ของชาวบ้านนครชุม มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายออมทรัพย์ระดับตำบล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 โดยกลุ่มออมทรัพย์แต่ละหมู่บ้านจะมีการออมทรัพย์ร่วมกันระดับตำบล หมู่บ้านละ 200 บาทเพื่อนำเงินมาเป็นกองทุนกลางของตำบล แต่ไม่ได้มีการทำกิจกรรมอย่างอื่นเพราะการรวมกันเป็นเครือข่ายออมทรัพย์เน้นเรื่องของการแลกเปลี่ยน การพูดคุยเพื่อให้เกิดเรียนรู้ งานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายออมทรัพย์ระดับตำบลสาเหตุมาจากมีแกนนำตำบลมีโอกาสเข้าเชื่อมโยงกับ เครือข่ายประชาคมคนกำแพงเพชร เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเห็นตัวอย่างของเครือข่ายต่างๆ ที่มีการรวมตัวกันเพื่อประสานงาน ทำให้เกิดเป็นฐานงานการพัฒนา กับหน่วยงานต่างๆ และเป็นฐานงานการพัฒนาในอนาคตของตำบล ในเวทีประชุมของเครือข่ายออมทรัพย์ระดับตำบลจึงมีการพูดคุยกันว่าด้วยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตลาดกลาง ชาวบ้านจะต้องมารวมกันทำงาน และการสร้างเศรษฐกิจ

บ้านโนนม่วงหมู่ที่ 10 เป็นหมู่บ้านต้นแบบการจัดสวัสดิการวันละบาทและขยายแนวคิดสู่หมู่บ้านต่างๆ ในตำบล ซึ่งเดิมที่เดียวบ้านโนนม่วงมีการรวมกันเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ยังมีการทำกองทุนฌาปนกิจ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่เสียชีวิต (เป็นการช่วยเหลือรายคน) โดยมีการเก็บเงินคนละ 50 บาท / ศพ เมื่อสมาชิกเสียชีวิต มีเงินช่วยเหลือศพละ 17,000 บาทเป็นทุนเดิมของการช่วยเหลือกันในชุมชนอยู่แล้ว ต่อมาเมื่อประมาณปี 2547 แกนนำหมู่บ้านได้เข้าร่วมเวทีสวัสดิการชุมชนแก่น้อยอย่างยั่งยืน ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งมีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการโดยชุมชน และเห็นตัวอย่างของการจัดสวัสดิการวันละ 1 บาทจากครูชบ ยอดแก้ว จังหวัดสงขลา และคุณสามารถ โยธา จังหวัดลำปาง แกนนำหมู่บ้าน (ปัจจุบันเป็นประธานเครือข่าย ที่ปรึกษา) มีความสนใจจึงนำเรื่องราวจากที่เข้าร่วมประชุมมาเล่าให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฟังเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการวันละบาท ช่วงแรกสมาชิกที่สนใจและเข้าร่วมมีไม่มากนัก เพราะหมู่บ้านมีเงินกองทุนฌาปนกิจอยู่แล้ว และยังไม่เห็นประโยชน์ของกองทุน จึงมีสมาชิกที่สนใจออมวันละบาทเพื่อสวัสดิการร่วมกันประมาณร้อยกว่าคน จากเพียงหนึ่งหมู่บ้าน โดยเริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2548 เป็นต้นมา

“พวกเรากลับมาก็เริ่มกันเลย เมื่อ 7 กันยายน 2547 ในปีแรกค่อนข้างกระท่อนกระแท่น เพราะชาวบ้านยังไม่ค่อยเข้าการทำงานของคณะกรรมการ แม้แต่คณะกรรมการยังให้ข่าวที่ผิด แกนจึงมีการตระเวนลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ให้แต่ละหมู่บ้านมีการตั้งกองทุนสวัสดิการของตนเองแต่มักจะได้รับคำตอบว่าถ้าหากชุมชนมีสมาชิกน้อยเงินจะไม่พอจ่าย เราจะต้องมาร่วมกันเพื่อจ่ายเงินเรื่องฌาปนกิจเอาเงินมารวมกันระดับตำบลเพื่อช่วยเหลือสมาชิก ในเรื่องเงินฌาปนกิจ ผมบอกตรงๆ ว่าช่วงแรกตั้งเพราะว่าหวังเงินสมทบจาก พอช. ที่บอกว่าจะช่วยสนับสนุนตำบลละแสนบาท แต่ทุกวันนี้ยังไม่ได้รับเงินสมทบพวกผมก็สามารถตั้งกองทุนและอยู่ได้จากทุนของตนเอง ทำให้พวกผมมีความมั่นใจและคิดพึ่งตนเองมากขึ้น ” (คุณมานะ โพธิ์ชัย : ที่ปรึกษาเครือข่ายสวัสดิการนครชุม)

ช่วงเริ่มต้นแกนนำที่มีความตั้งใจที่จะขยายเรื่องการออมทรัพย์วันละบาทเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมทั้ง 13 หมู่บ้าน เพราะต้องมีการขยายผลไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ (แกนนำสำคัญคือคุณมานะ โพธิ์ชัย คุณประยูร สุทธิศักดิ์ คุณสมาน แป้นน้อย) จะร่วมกันลงพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจในแต่ละหมู่บ้านทุกหมู่บ้านจนครบทุกหมู่บ้าน การฟังเรื่องราวใหม่ ความคิดใหม่ๆ ช่วงแรกๆชาวบ้านไม่เข้าใจว่าตั้งกองทุนไปทำไม..ทำแล้วได้ประโยชน์อย่างไร ? เป็นกลุ่มหลอกลวงเก็บเงินชาวบ้านหรือเปล่า.... เป็นกลุ่มเถื่อน? ทำให้คณะกรรมการถึงกับท้อแท้บอกว่าผมหลังฟังฝ่าแล้วจะยอมแพ้แล้วในครั้งนั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังมีคนสนใจทำให้เกิดการเริ่มต้นตั้งกองทุนสวัสดิการวันละบาทในหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้านนำร่อง แต่ยังมีได้นำมารวมกันเป็นกองทุนสวัสดิการระดับตำบล ในปีแรกๆ มีปัญหาเก็บเงินชาวบ้านไม่ค่อยได้ แต่พอหลังจากที่มีสมาชิกกองทุนเสียชีวิตจึงมีเงินช่วยเหลือสมาชิกหลายคนจึงเข้าใจ เห็นว่ากองทุนช่วยเหลือสมาชิกจริง และเห็นการทำงานของคณะกรรมการว่า

เทคนิคของการขยายสมาชิก

- แกนมีความตั้งใจและเห็นความสำคัญ
- มีการพูดคุยเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ
- คณะกรรมการได้รับการยอมรับจากชาวบ้านและมีความน่าเชื่อถือ
- เริ่มจากญาติพี่น้อง เพราะพูดคุยง่ายและเข้าใจจึงขยายสู่เพื่อนบ้าน
- มีรูปธรรมของการช่วยเหลือสมาชิกให้เห็นจริง

หลังจากที่มีการตั้งกองทุนสวัสดิการวันละบาทแต่ละหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงเริ่มพูดคุยกันว่าถ้าหากไม่มารวมกันเป็นตำบลเงินที่เก็บในแต่ละหมู่บ้านคงไม่พอที่จะช่วยเหลือสมาชิกได้ จึงคิดว่าจะมารวมกันเป็นกองทุนระดับตำบลจะทำให้มีกองทุนเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็น “เครือข่ายสวัสดิการนครชุม” เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2548

“ความจริงชาวบ้านจ่ายเงินฉาบปกมากกว่าการจ่ายเงินกองทุนสวัสดิการ เพราะคนตายมากก็ต้องเสียเงินให้ทุกศพ แต่สวัสดิการวันละบาทจ่ายเพียง 365 บาท / ปี แต่จัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกได้หลายเรื่องนอกจากตาย เช่น เงินแรกเกิด ค่ารถรักษาพยาบาล...ผมว่าชาวบ้านได้กำไร” (ลุงแห่นส่งสำนัเทียะ : คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการบ้านป่ามะม่วง)

“สมาชิกที่เข้าร่วมกับกองทุนสวัสดิการมีความเห็นเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการฝากวันละ 1 บาท เพื่อช่วยชีวิตเราได้ สมาชิกที่ยากจนบอกว่าไม่มีเงิน แต่ผมว่าถ้าจะต้องเชื่อผม เพราะทุกคนมีเงิน...เอาอย่างนี้ให้พวกเราซื้อออมสินมา ออมไว้วันละ 1 บาท ปีหน้ามาเข้าเป็นสมาชิก เกิดก็ได้ แก่ก็ได้ เพราะชาวบ้านยากจนมีอาชีพรับจ้าง ...ต้องค่อยๆเก็บค่อยๆทำ คณะกรรมการจะต้องทำงานทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังร่วมกัน” (ลุงประยูร สุทธิศักดิ์ : คณะกรรมการเครือข่ายสวัสดิการนครชุม)

3. การบริหารจัดการทุน : หมู่บ้านเป็นฐานสำคัญในการจัดการกองทุนและช่วยเหลือสมาชิก

กองทุนทั้งหมดเกิดจากการระดมทุนจากสมาชิกล้วนๆ ช่วยกันออมเป็นกองทุนสวัสดิการวันละ 1 บาท ซึ่งสมาชิกจะต้องออมเงินเข้ากองทุนคนละ 365 บาท / ปี การออมเงินสมทบส่วนใหญ่จะออมกันเป็นรายปี หากสมาชิกไม่มีเงินออมเป็นรายปีก็สามารถส่งราย 6 เดือนก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะมีการออมกันเป็นรายปี (ไม่ยุ่งยากเรื่องการทำบัญชีและการเก็บเงิน) เครือข่ายฯเป็นตัวอย่างของการบริหารจัดการกองทุนที่มีฐานการจัดสวัสดิการระดับหมู่บ้าน จึงมีวิธีการบริหารเงินสมทบที่จากสมาชิกคนละ 365 บาท มีการแบ่งการบริหารจัดการและการจัดสวัสดิการออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 กองทุนแต่ละหมู่บ้านจะต้องส่งเงินมาเข้ากองทุนเครือข่ายสวัสดิการนครชุม คนละ 130 บาท โดยเครือข่ายระดับตำบลจะทำหน้าที่ในการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกเฉพาะกรณีที่สมาชิกเสียชีวิต (มีระเบียบที่กำหนดไว้ซึ่งตามระยะเวลา)
- ส่วนที่ 2 สมทบกองทุนระดับหมู่บ้านคนละ 235 บาท เพื่อจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกด้านค่ารักษาพยาบาล ทำขวัญเด็กแรกเกิด

การบริหารจัดการกองทุนของเครือข่ายสวัสดิการนครชุม ให้ความสำคัญกับกองทุนระดับหมู่บ้าน ใช้หมู่บ้านเป็นฐานของการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกโดยคณะกรรมการให้เหตุผลว่า ชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านรู้จักใกล้ชิดกันมากกว่าตำบล ใครเกิด ใครป่วย ใครตาย ไม่ต้องตรวจสอบให้ยาก และการช่วยเหลือก็ทำได้อย่างทันทีไม่ต้องเสียเวลา โดยระเบียบการช่วยเหลือสมาชิกของกองทุนระดับหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านจะมีความแตกต่างกันตามข้อตกลงของสมาชิกโดยเฉพาะการช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิต ในหมู่บ้านที่มีสมาชิกน้อยก็จะได้เงินช่วยเหลือน้อย ส่วนบ้านมีสมาชิกมากก็จะได้เงินช่วยเหลือเมื่อเสียชีวิตมาก เช่น 5,000 บาท / 6,000 บาท แต่กองทุนระดับตำบล จะสมทบช่วยเหลือเท่ากันทุกหมู่บ้าน (ตามระเบียบ อย่างต่ำหมู่บ้านละ 10,000 บาท) ทำให้หมู่บ้านที่มีสมาชิกน้อยมีเงินเหลือเข้าสมทบกองทุนสวัสดิการระดับหมู่บ้าน ระเบียบเครือข่ายสวัสดิการนครชุม เช่น

ปีที่ 1	จะได้รับเงินช่วยเหลือศพละ	5,000 บาท
ปีที่ 2	จะได้รับเงินช่วยเหลือศพละ	10,000 บาท
ปีที่ 3	จะได้รับเงินช่วยเหลือศพละ	15,000 บาท

ส่วนระเบียบการช่วยเหลือสมาชิกด้านค่ารักษาพยาบาล เด็กแรกเกิด ส่วนใหญ่จะเป็นระเบียบเดียวกันทั้งหมด หน้าที่หลักๆของเครือข่ายสวัสดิการระดับตำบลจะทำหน้าที่ในการสนับสนุนหมู่บ้านเล็กๆ เช่น หมู่บ้านที่มีสมาชิกน้อยเมื่อมีสมาชิกเสียชีวิตเงินกองทุนจะไม่พอ ถ้าหมู่บ้านขาดเงินก็จะมาเอาเงินกองทุนของระดับตำบล

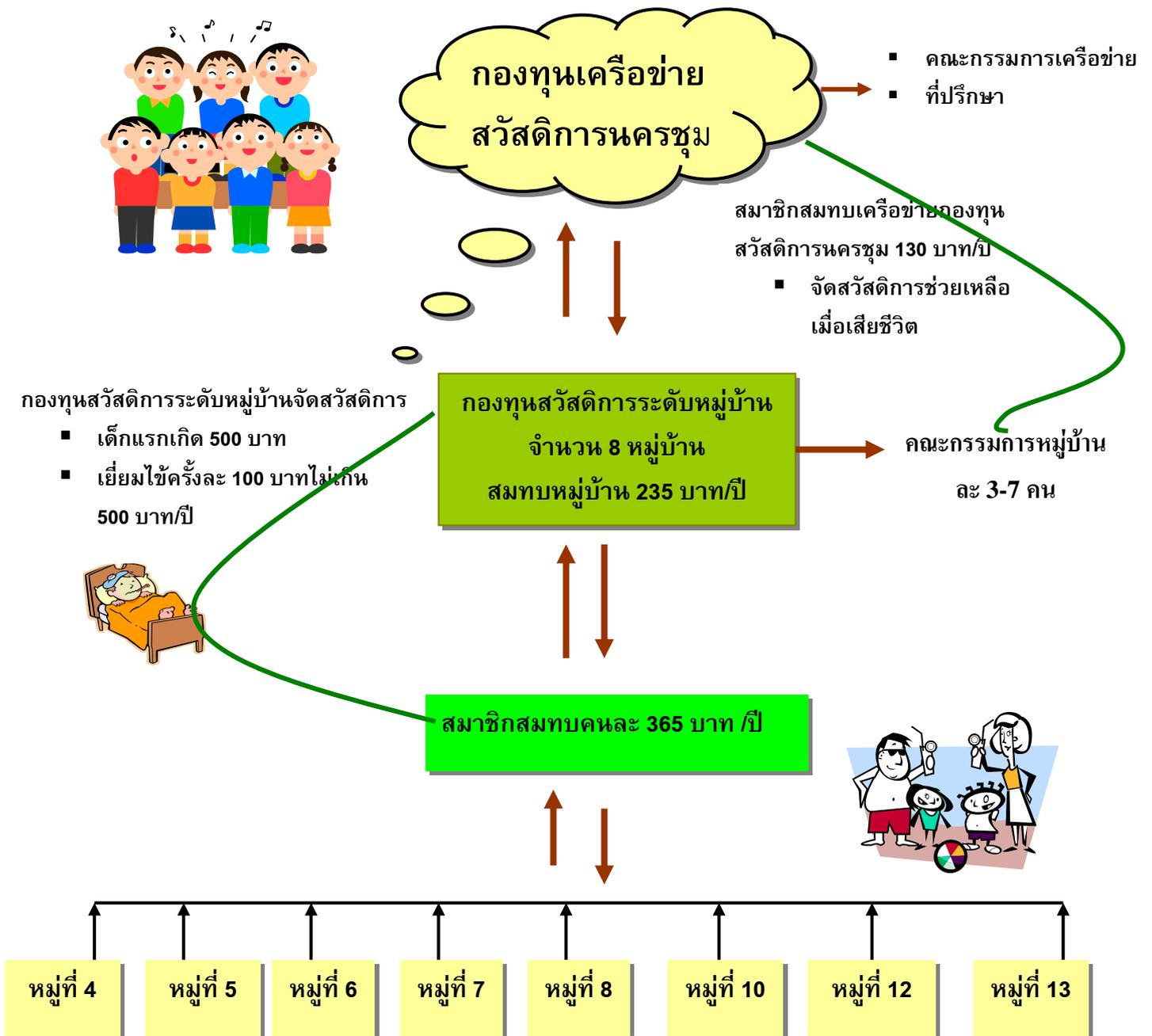
“สาเหตุที่ยึดฐานที่มั่นของกองทุนเป็นระดับหมู่บ้านเพราะว่าเราจะไม่โดดเดี่ยวเพราะในหมู่บ้านเรารู้จักกันทุกคน ใครเกิด ใครเจ็บ ใครตาย พวกเราจะรู้และใกล้ชิดกันมากกว่า มีความเป็นเจ้าของร่วมกันมากกว่า มีเพื่อนคือกลุ่มออมทรัพย์ที่สามารถนำดอกผลมาช่วยสมทบกองทุนได้ทุกปี ตัวอย่าง หมู่ที่ 10 จะมีการนำเงินเงินรายได้จากกองทุนหมู่บ้านมาสมทบเป็นกองทุนสวัสดิการ นอกจากนี้ยังนำเงินปันผลจากกลุ่มออมทรัพย์ของสมาชิกมาจ่ายเป็นเงินสมทบทำให้สมาชิกไม่ต้องจ่ายเงิน.....แต่การอยู่รอดของกองทุนระดับตำบลก็ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิก ถ้าหากสมาชิกมากจึงจะสามารถอยู่รอดได้พอถึงสิ้นปีกองทุนระดับตำบลจะมีเงินสมทบเข้ามา..สมาชิกสมัครเข้าไม่มีค่าธรรมเนียมที่มาของเงินกองทุนจึงยังมีไม่มากนัก ” (นายประยูร สุทธิศักดิ์ : คณะกรรมการเครือข่ายสวัสดิการนครชุม)

“การที่กองทุนระดับตำบลไม่นำเอาเงินมาบริหารจัดการเองทั้งหมดเนื่องจาก เราต้องการให้ชาวบ้านเกิดการพึ่งตนเองต้องรับผิดชอบตัวเอง มิฉะนั้นชาวบ้านจะเกิดวัฒนธรรมการร้องขอ สร้างนิสัยของการขอทำให้ห่างไกลการพัฒนา ไม่รู้จักเติบโต การเริ่มต้นต้องทำให้ชาวบ้านเกิดสำนึกของการรับผิดชอบต่อตนเอง และรู้จักการรวมตัวกัน...และในหมู่บ้านมีกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของชาวบ้านจริงๆ ไม่เหมือนระดับตำบล อย่างหมู่บ้านใกล้เคียง ชาวบ้านไม่รู้จักกันเลย...เงินของชาวบ้านต้องอยู่ในหมู่บ้านมีเงินกองทุนอยู่ในหมู่บ้าน...การตรวจสอบชาวบ้านก็รู้จักกัน มีการใช้ระบบความเชื่อใจและฝากให้ชาวบ้านร่วมกันทำงาน...เราต้องไม่หวังพึ่งจากคนนอก หรือกองทุนอื่นๆ ชาวบ้านต้องช่วยกันก่อน ต้องพึ่งตนเอง ต้องออมเงินเพื่อสร้างสวัสดิการให้ตนเอง” (คุณมานะ โพธิ์ชัย : ที่ปรึกษาเครือข่ายสวัสดิการนครชุม)

การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการ จะมีการเปิดรับสมัครสมาชิกที่หมู่บ้านโดยคณะกรรมการระดับหมู่บ้านจะทำหน้าที่รับสมัครและเก็บเงินสมทบ และการคุ้มครองก็มีการคุ้มครองเป็นรายคน มิใช่เป็นครอบครัว การรับสมัครสมาชิกส่วนใหญ่จะรับสมัครปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้สะดวกการทำงานของคณะกรรมการ ตัวอย่างเช่น กองทุนบ้านโนนม่วงจะรับสมัครทุกวันที่ 20 มีนาคม 5 พฤษภาคม 5 เมษายน ของทุกปี เมื่อเก็บเงินสมทบเรียบร้อยแล้วคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านจะต้องเงินมาส่งให้กองทุนระดับตำบลภายในเดือนมิถุนายนของทุกปี ถ้าสมาชิกขาดส่งกองทุนเครือข่ายจะยึดหยุดการสมทบให้สมาชิกระยะเวลาให้ 1 เดือน ถ้าขาดส่งก็ตัดสิทธิ์ สมาชิกต้องมาเริ่มต้นทำงานใหม่อีกรอบ ผลการดำเนินงานเครือข่ายสวัสดิการนครชุม ณ วันที่ 7 มกราคม 2550 มีดังนี้

1. จำนวนสมาชิก 896 คน
2. จำนวนเงินกองทุน 316,402 บาท
3. การจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกตามประเภทต่างๆมี
 - ช่วยเหลือเด็กแรกเกิด 7,000 บาท
 - ค่ารักษาพยาบาล 34,000 บาท
 - ผู้สูงอายุ 6,500 บาท
 - เสียชีวิต 115,500 บาท
 - เจ้าภาพ 2,850 บาท
 - คนพิการ 1,000 บาท
 - การศึกษา 1,000 บาท
 - สาธารณประโยชน์ 7,500 บาท
 - วัฒนธรรมและกีฬา 4,000 บาท
 - ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 15,400 บาท
 - ส่งเสริมอาชีพ 5,000 บาท

รวมทั้งสิ้น 199,850 บาท (หนึ่งแสนเก้าหมื่นเก้าพันแปดร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

4. โครงสร้างคณะกรรมการ

การรวมตัวกันของกองทุนสวัสดิการวันละบาทระดับหมู่บ้าน เริ่มจาก 8 หมู่บ้าน มาเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายสวัสดิการระดับตำบล โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่ากองทุนสวัสดิการแต่ละหมู่บ้านจะต้องส่งตัวแทนมาเป็นคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านๆ 2 คน มีคณะกรรมการทั้งหมด 18 คน จะมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำสม่ำเสมอ มีการประชุมสัญจรเพื่อสร้างความเข้าใจเป็นรายหมู่บ้าน

ส่วนระดับหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการประมาณหมู่บ้านละ 3 -7 คน ขึ้นอยู่กับการตกลงของแต่ละหมู่บ้าน บางหมู่บ้านมีคณะกรรมการเพียง 2 คน แต่ก็สามารถทำงานได้

“การตั้งคณะกรรมการบางครั้งก็ตั้งยากเพราะการทำงานผู้นำต้องได้รับความเชื่อถือชาวบ้านจึงจะส่งเงินเพราะเชื่อใจ ถ้าคณะกรรมการลาออกสมาชิกก็จะลาออกตามไปด้วย ปัจจุบันสมาชิกเชื่อมั่นคณะกรรมการมาก.” (ลุงแห่น ส่างสันเทียะ : คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการบ้านป่ามะม่วง)

“กองทุนสวัสดิการบางหมู่บ้านมีคณะกรรมการชุดเดียวกับคณะกรรมการกองทุนกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ถ้าเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกันก็ง่ายขึ้น นำเงินรายได้มาสมทบได้ แต่บางหมู่บ้านไม่มีกลุ่มออมทรัพย์ แนวทางก็ต้องมีการตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อนำเอาดอกผลมาสมทบกองทุนสวัสดิการ และนำเงินปันผลมาจ่ายเป็นเงินจ่ายเงินสวัสดิการในหมู่บ้าน เหมือนหมู่บ้านที่ 10 ทำมีการเอารายได้จากกลุ่มออมทรัพย์มาจัดสวัสดิการให้สมาชิกได้อย่างทั่วถึง” (ลุงประยูร สุทธิศักดิ์ : คณะกรรมการเครือข่ายสวัสดิการนครชุม)

5. การประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก : ความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการระดับตำบล

จากการแลกเปลี่ยนเรื่องการจัดสวัสดิการชาวบ้าน สิ่งที่สำคัญที่มีส่วนทำให้กองทุนสวัสดิการของชาวบ้านคือการได้รับการหนุนเสริมจากหน่วยงานท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. หรือหน่วยงานราชการต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัด หลักสำคัญคือต้องมีการประสานความร่วมมือกับ อบต. ให้เข้ามาสนับสนุนการทำงานของเครือข่าย จากประสบการณ์ของเครือข่ายสวัสดิการนครชุม แรกทีเดียวเดิมการทำงานกับ อบต. ไม่ค่อยให้ความร่วมมือเพราะคิดว่าคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการหวังผลทางการเมือง จะเป็นคู่แข่งกัน

ช่วงหลังสามารถเชื่อมโยงกันได้มากขึ้นโดย อบต. รับเข้าเป็นแผนงานสนับสนุน การประสานเชื่อมโยงกับภาคีเข้ามาสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายปัจจุบันคณะกรรมการกำลังประสานงานกับ อบต. ซึ่งปัจจุบัน อบต. มีโครงการที่จะสนับสนุนชาวบ้าน ซึ่งในประเด็นเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ปรึกษาของกองทุนได้แสดงความเห็นต่อเรื่องนี้ว่า การจะทำให้ อบต. ช่วยเหลือชาวบ้านควรมีการออกเป็นคำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือมีการประสานงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับนโยบาย ในการสั่งการให้การสนับสนุนการทำงานของชาวบ้าน เพราะการเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อการสนับสนุนถ้าไม่เป็นพวกก็ประสานความร่วมมือค่อนข้างยาก และนอกจากนี้ยังเป็นสร้างวัฒนธรรมของการขอให้เกิดกับชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านขาดศักดิ์ศรีปัจจุบันยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควรกับการสนับสนุนจาก อบต.

6. ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนสวัสดิการ

การทำงานของกองทุนสวัสดิการของแต่ละหมู่บ้านมีความเป็นอิสระในการทำงานจึงส่งผลให้ไม่ค่อยมีปัญหาเพราะคณะกรรมการมีการพูดคุยกันเป็นประจำ ปัญหาจะเกิดมาเมื่อช่วงแรกตั้งซึ่งต้องอาศัยกำลังและความมุ่งมั่นของคณะกรรมการ สิ่งที่มีมักจะพบคือ

- สมาชิกไม่เข้าใจว่าทำไมเงินที่ช่วยเหลือแต่ละหมู่บ้านไม่เท่ากันแต่หลังจากนั้นมีการอธิบายสร้างความเข้าใจจึงไม่ใช่ปัญหาที่ขัดข้อง
- กลุ่มยังไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงาน เช่น อบต. ไม่สามารถการสนับสนุนได้เพราะไม่ได้รับการยอมรับ เรื่องนี้ควรมีการแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง

7.ความสำเร็จและความภูมิใจ

“ผมมีความภูมิใจตั้งแต่เราตั้งกองทุนเป็นตัวและเป็นตนได้ เราเอาประสบการณ์ของคนมาร่วมกัน ผมเริ่มเข้ามาเป็นหมู่แรกๆ ผมว่าสวัสดิการเป็นเรื่องดี..แต่ต้องค่อยๆให้คนเข้ามาเข้าใจเพราะบางคนเข้ามาช่วงแรกๆยังไม่มีใครเข้าใจ ...และควรมีทางเลือกให้ชาวบ้าน เช่น เสียเงินเป็นรายเดือน รายปี แล้วแต่ความสะดวกของสมาชิก เราเป็นคณะกรรมการเราต้องทำงานเหนื่อยหน่อย...ผมความรู้ไม่มี แต่ก็ช่วยกันทำได้ ทุกวันนี้ข้าราชการในหมู่บ้านยังเข้า .การทำงานต้องทำให้น่าเชื่อถือ” (ลุงจ้านงค์ ผานันท์ : คณะกรรมการเครือข่ายสวัสดิการนครชุม)

“กลุ่มของพี่ไม่มีปัญหาที่มาทำเพราะมีผู้นำทำได้ดี และทำให้ชาวบ้านรวมกันได้ และก่อนที่จะลงมือทำมาปรึกษาหลายครั้ง ...พี่น้องเรามากเราต้องการช่วยเหลือพี่น้องเรา เราตายก็มีเงินช่วย พี่น้องไม่เดือดร้อน(นางทัศนีย์ คำปิ่น : คณะกรรมการเครือข่ายสวัสดิการนครชุม)

“การก่อตั้งช่วงแรกมีปัญหา สมาชิกไม่ค่อยเข้าใจ ก็ได้อาศัยคณะกรรมการกองทุนนี้แหละลงไปช่วยพูดช่วยคุย ปีนี้เราทำมาเป็นปีที่ 3 ทุกวันนี้ชาวบ้านเห็นความสำคัญและมักจะถามเราว่าเมื่อไรจะเก็บเงินกองทุนเสียที...และจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้น ผมภูมิใจที่ชาวบ้านเข้าใจมากขึ้น ..มีการประชุมสัญจรระดับหมู่บ้านผมมีความภูมิใจว่าการมีกองทุนทำให้เกิดการช่วยเหลือกันเอื้ออาทรกัน อย่างสมาชิกของกลุ่มผลเป็นสมาชิกได้ 3 วันเสียชีวิตแต่ทางกลุ่มก็ได้ช่วยเหลือมอบเงินให้ 2,500 บาท ซึ่งตามระเบียบจะไม่จ่าย แต่ที่ช่วยเพราะว่าเป็นคนยากจน” (ลุงแห่น ส่างสันเทียะ : คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการบ้านป่ามะม่วง)

ปัจจัยของความสำเร็จ

- แกนนำมีความน่าเชื่อถือ
- สร้างความเชื่อมั่นมีรูปธรรมให้เห็น เป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจเป็นอย่างดี
- มีการพูดคุยสร้างความเข้าใจกับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

7. แผนการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการนครชุม

การจัดสวัสดิการคือทุกสิ่งทุกอย่าง แม้แต่อากาศที่เราหายใจ ผืนดินที่เราเหยียบ หรือถนนที่รถเราวิ่งไป สวัสดิการคือทุกสิ่งทุกอย่าง สำหรับวันนี้กองทุนสวัสดิการระดับตำบลเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชาวบ้านตำบลนครชุม ในอนาคตเราคาดหวังที่จะจัดให้ครบวงจรชีวิต เช่น ตั้งแต่การเกิด สุขภาพแข็งแรง ครอบครัวที่อบอุ่น...สิ่งที่เราทำเป็นเพียงจุดเล็กที่เราเพียงแต่เริ่มต้น เรา กำลังพยายามกันอยู่เช่น เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการทำเกษตรอินทรีย์ แต่การเชื่อมโยงระหว่างกองทุนต่างๆ ที่เป็นเงินอาจจะยังไม่ชัดเจนมากนัก ต้องค่อยเป็นค่อยไป

รายชื่อสมาชิกที่สามารถให้ข้อมูลได้

1. นางทัศนีย์	คำปิ่น	630 หมู่ที่ 5	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
2. นายบัวผัน	ชั้นทอง	274 หมู่ที่ 6	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
3. นายประยูร	สุทธิศักดิ์	98 หมู่ที่ 10	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
4. นายแห่น	สง่าสันเทียะ	58 หมู่ที่ 13	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
5. นายจำนงค์	ผานันท์	45 หมู่ที่ 4	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
6. นางนงลักษณ์	ประสิทธิ์พันธ์ุ	12/3 หมู่ที่ 8	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
7. นายมานะ	โพธิ์ชัย	29 หมู่ที่ 10	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
8. นายสมาน	แป้นน้อย	หมู่ที่ 10	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร

ผู้ประสานงาน

1. นายประยูร	สุทธิศักดิ์	98 หมู่ที่ 10	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
2. นายมานะ	โพธิ์ชัย	29 หมู่ที่ 10	ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร

โทรศัพท์ 089-437-6067